

PEDAGOGIKA

ILMIY-NAZARIY VA METODIK
JURNAL

4/2024

Bosh muharrir:

Kirgizbayev Abdug'affor Karimjonovich

Maxmudov Abduxalim Xamidovich
(bosh muharrir o'rinbosari)

Tahrir hay'ati:

Djuraev Risbay
Abdullaeva Shaxzoda
Djurayev Dusmurod
Bulatov Saidaxbor
Ibrayimov Xolboy
Kamilova Nodira
Karlybaeva Guljaxan
Quronov Maxammadjon
Mamadaliyev Abdumajid
Medetova Raushan
Muslimov Narzulla
Safarova Roxat
Tojiboeva Xilolaxon
Xakimov Muxabbat
Xodjaev Begzod

Muassis – Nizomiy nomidagi Toshkent

davlat pedagogika universiteti. Jurnalda pedagogika, psixologiya, o'qitishning metod va texnologiyalariga oid ilmiy-nazariy, ilmiy-metodik maqolalar o'zbek va rus tillarida chop etiladi.

Jurnalga Toshkent shahar Matbuot va axborot boshqarmasining 2014-yil 26-maydagi 02-004-sonli "Ommaviy axborot vositasi davlat ro'yxatidan o'tkazilganligi to'g'risida guvohnoma"si olingan va unga O'zbekiston Respublikasi Milliy kitob palatasining 2008-yil 30-iyundagi 511/S shartnomasi asosida Davriy nashrlarning Xalqaro standartlar (ISSN) – 2010-5320 raqami taqdim etilgan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya Komissiyasi rayosatining 2013-yil 30-dekabr-dagi 201/3-sonli qarori bilan ro'yxatga olingan.

**KICHIK MAKTAB YOSHIDAGI BOLALARGA STEM TA'LIMI JARAYONIDA
RASMLI KITOBLARDAN FOYDALANISHNING
PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK ASPEKTLARI**

Iskanderova Sayyora Abdubasidovna, TAFU o'qituvchisi, Muminova Dinara Ramizullayevna, PhD, Nordik Xalqaro universiteti, dotsent v.b.

Annotatsiya. Bugungi kunda aniq va tabiiy fanlarni bolalarga o'rgatish texnologiyalari orasida STEM ta'limi alohida qiziqishga sazovor bo'lmoqda. Zamonaviy bolalar rasmlı kitobi STEM bilimlariga qiziqishi uyg'onishi uchun bolaning hayotidagi ilk manbadir. Ushbu maqolada jahon tajribasidan kelib chiqqan holda kichik maktab yoshidagi bolalarga STEM ta'limi jarayonida rasmlı kitoblardan samarali foydalanishning usullari psixologik hamda pedagogik jihatdan tahlil qilingan.

Tayanch so'zlar: fan, kreativlik, intellekt, diqqat, pedagogik texnologiyalar, pedagog, kichik maktab yoshi, psixik rivojlanish.

**ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ И ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ
КНИГ С КАРТИНКАМИ В ПРОЦЕССЕ STEM ОБРАЗОВАНИЯ
ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА**

Искандерова Сайёра Абдубасидовна, преподаватель ТУПН, Муминова Динара Рамизуллаевна, PhD, Nordic international university, и.о.доцента

Аннотация. Сегодня STEM образование представляет особый интерес среди технологий обучения детей точным и естественным наукам. Современная детская книжка с картинками – это первый ресурс в жизни ребенка, пробуждающий интерес к STEM. В данной статье на основе мирового опыта психолого-педагогически проанализированы методы эффективного использования книжек с картинками в процессе STEM-образования детей младшего школьного возраста.

Ключевые слова: наука, творчество, интеллект, внимание, педагогические технологии, педагог, младший школьный возраст, умственное развитие.

**PEDAGOGICAL AND PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF USING PICTURE
BOOKS IN THE PROCESS OF STEM EDUCATION TO PRIMARY
SCHOOL CHILDREN**

Iskanderova Sayyora Abdubasidovna, teacher of TUPS, Muminova Dinara Ramizullayeva, PhD, Nordic international university, associate professor

Abstract. Today, STEM education is of particular interest among the technologies for teaching children science and natural sciences. The modern children's picture book is the first resource in a child's life to spark interest in STEM. In this article, based on world experience, methods of effective use of picture books in the process of STEM education for children of primary school age are psychologically and pedagogically analyzed.

Key words: science, creativity, intelligence, attention, pedagogical technologies, pedagogue, junior school age, mental development.

Kirish. Bugungi kunda respublika ta'lim sohasidagi islohotlarda aniq va tabiiy fanlar ta'limini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasida aniq va tabiiy fanlarni maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarga o'qitish haqida maqsad va vazifalar qo'yilgan» [1].

Asosiy qism. Prezidentimiz Sh.Mirziyoyev tabiiy va aniq fanlarni o'qitishni rivojlantirish kerakligini ko'p ta'kidlaganlar. Shunga muvofiq, 193 ta'lim muassasasi negizida tabiiy va

aniq fanlarga ixtisoslashgan maktablar tashkil etish rejalashtirilgan [2]. Aniq va tabiiy fanlarga qiziqishning ortishi kelajakda mamlakat fan potensialining ortishiga olib keladi [3]. Aniq va tabiiy fanlarni o'rganish doirasida STEM ta'limi alohida qiziqishga sazovor bo'lmoqda. STEM ta'limi Science – ilm-fan, Technology – texnologiya, Engineering – muxandislik va Math – Matematika fanlariga oid bilimlarni o'z ichiga oladi. Dunyoning yekatchki mamlakatlarida, ilm-fan sohasi keskin rivojlangan mamlakatlarda STEM ta'limi orqali bolalarni aniq va tabiiy fanlarga qiziqtirish keng tarqalgan amaliyotdir. Mamlakatimizdagi il'or texnologiyalar asosida tashkil etilgan Prezident maktablarida ham STEM ta'limi muvaffaqiyatli o'qitilib kelinmoqda. STEM ta'limi maktabgacha yoshdan boshlab samarali qo'llanilishi mumkin [4]. Bugun global darajada ta'lim sohasi innovatsion yo'llarni izlamogda. An'anaviy tarzdagi bilim berish jarayonlari bugungi zamon bolalariga samarali bo'lmayotganini olimlar va ekspertlar ta'kidlamogdalar. Bugungi ta'lim 4C ko'nikmalarga asoslangan bo'lib, bunda 1C-critikal thinking – tanqidiy fikrlash, 1C-communicating – munosabat yaratish, 3C-creative thinking – kreativ tafakkur va 4C-collaboration – birgalikda ishlash ko'nikmalarni rivojlantirish zamon talabi bo'lmoqda [5]. Ya'ni bolaga «NIMA» o'rganishni ko'rsatish davri o'tmishda qoldi. Tanqidiy fikrlash, muhokama va kreativlik zamon talabi bo'lmoqda. Buning uchun biz bolalarda, avvallo, biron fanga, biron sohaga qiziqish uyg'ota olishimiz talab etilmoqda. Fanga qiziqish paydo qilishni o'rgatib bo'lmaydi, uni qo'zg'atish kerak. Ana shu qiziqishni qo'zg'atishda bolalar rasmlari muhim ahamiyat kasb etadi [6]. Rasmlari kitoblari bolalarning o'sib ulg'ayishi jarayonidagi ilk ma'lumot manbaidir. Rasmlari kitoblarni bolalarga kattalar (ota-ona, pedagog) o'qib berganida bola bilan turli mavzularni ko'tarish, uni diqqatini qiziqarli faktlarga qaratish imkoniyatiga ega bo'ladi. Yangi bilimlarni bolaga tushuntirishdan ko'ra bir vaziyat orqali ko'rsatishning samarasi yuqori hisoblanadi. Zamonaviy bolalar rasmlari kitobi bolaning STEM bilimlariga qiziqishi uyg'onishi uchun samarali instrumentdir. Sifatli rasmlari bolalar kitobi orqali bolada tasavvur rivojlanadi, tanqidiy fikrlash qobiliyati shakllanadi, divergent tafakkur rivojlanadi, tolerantlik va diqqatni bir joyda ushlay olish qobiliyatlari keskin yaxshilanadi. Har qanday rasmlari bor kitob rasmlari kitob hisoblanmaydi. Chinakam rasmlari kitob (picturebook)da illustriyasiyalari matnini to'ldirishi kerak va bunday kitoblarda illustriyasiya matnsiz, matn esa, illustriyasiyasiz ishlamaydi. STEM ta'limini berish jarayonida ham sifatli rasmlari bolalar kitoblaridan foydalanish, rasmlari kitob qonuniyatlariga amal qiladigan kitoblardan foydalanish maqsadga muvofiq bo'ladi.

Rivojlangan mamlakatlarda maktabgacha yoshdagi va boshlang'ich sinf yoshidagi bolalar ta'lim jarayonida pedagoglari kitobni instrument sifatida qo'llashi keng qo'llaniladigan amaliyotdir. Bugun bolalar adabiyoti bu faqat filologik jihatdan bilim beruvchi adabiy asar emas, balki psixologiya, tabiiy fanlari, matematika, hatto iqtisodga doir bilimlarni beruvchi ajoyib manba ham bo'lishi mumkin. E'tiborli tomoni shundaki, bolalar adabiyotini biz pedagogik instrument sifatida 3 yoshlik bolalar bilan ham qo'llahismiz mumkin [7]. Chunki kichik yoshdagi bolalarni aynan qiziqarli rasmlari kitoblari bilan e'tiborini jalb qila olamiz. Shuning uchun aynan aniq va tabiiy fanlarga kichik bolalarda ham qiziqish uyg'otishda bolalar kitoblarining o'rni juda yuqoridir. Dastlab xorijlik psixologlari bolaning ongillik darajasiga, uning dunyoqarashining kengligiga e'tibor qaratishgan. Mahalliy psixologiyada maktabga psixologik tayyorgarlikning intellektual komponentini o'rganishda asosiy e'tibor olingan bilimlari miqdoriga emas, balki kognitiv jarayonlarning rivojlanish darajasiga qaratiladi. «Bola atrofdagi voqeelik hodisalaridagi muhim narsalarni ajratib ko'rsatishi, ularni solishtirishi, o'xshash va farqli narsalarni ko'ra olishi, u mulohaza yuritishni, hodisalarning sabablarini topishni, xulosa chiqarishni o'rganishi kerak». Boshlang'ich sinflarda o'quv faoliyati, birinchi navbatda, atrofdagi dunyoni bevosita bilishning aqliy jarayonlarini – sezgi va hislarni rivojlantirishni rag'batlantiradi. Kichik maktab

o'quvchisi atrof-muhitni jonli qiziqish bilan qabul qiladi, bu esa, har kuni unga ko'proq yangi tomonlarni ochib beradi. Bu o'quvchilar idrokining eng xarakterli xususiyati uning kam differensialligi bo'lib, ular o'xshash obyektlarni idrok etishda farqlashda noaniqlik va xatolarga yo'l qo'yadilar. Boshlang'ich maktab yoshidagi o'quvchilar idrokining navbatdagi xususiyati uning o'quvchining harakatlari bilan chambarchas bog'liqligidir. Aqliy rivojlanishning bu darajasidagi idrok bolaning amaliy faoliyati bilan bog'liq. O'rganish jarayonida idrok chuqurlashadi, tahlil qiluvchi, farqlovchi bo'lib, uyushgan kuzatish xarakterini oladi. Ba'zi yosh xususiyatlari boshlang'ich sinf o'quvchilarining diqqatiga xosdir. Boshlang'ich maktab yoshida ixtiyoriy diqqat sezilarli darajada yaxshilanadi. Har bir yangi, kutilmagan, yorqin, qiziqarli narsa o'z-o'zidan o'quvchilarning e'tiborini jalb qiladi, ular hech qanday kuch sarflamaydilar. Ya'ni STEM ta'limi berilishi samarali bo'lishi uchun jarayonda bolalarning e'tibori maksimal tarzda tortilgan bo'lishi kerak.

Hozirgi vaqtda maktab ijtimoiy tizimning an'anaviy institutlaridan biri sifatida, birinchi navbatda, zamonaviy o'qituvchining kompetentsiya profiliga qo'yiladigan talablarning ortishi bilan bog'liq bo'lgan global o'zgarishlar davrini boshdan kechirmoqda. Bugungi kunda uning vazifalari nafaqat bilimlarni yosh avlodga yetkazish, balki o'quvchilarning doimiy o'zgarishlarga moslashuvchan, tez va ijodiy javob berish qobiliyatini rivojlantirishdir. Ko'p yillar davomida an'analar saqlovchisi va yetkazuvchi maskani bo'lib kelgan maktab o'qituvchining kelajak shaxsining innovatsion tafakkurini shakllantirishi zarur bo'lgan makonga aylanib bormoqda. Ushbu murakkab va ulkan vazifani hal etish zamonaviy maktab uchun kadrlar tayyorlashga yangicha yondashuvlarni talab qiladi. Bo'lajak maktabgacha ta'lim va boshlang'ich sinf o'qituvchilari zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalangan holda ta'lim berish kompetensiyalarini shakllantirishga tayyor bo'lishlari kerak. Har bir yosh bosqichi bolaning ma'lum bir jamiyatda qabul qilingan munosabatlar tizimidagi alohida mavqeyi bilan tavsiflanadi. Shunga ko'ra, turli yoshdagi bolalarning hayoti o'ziga xos mazmun, atrofda odamlar bilan alohida munosabatlar va rivojlanishning ma'lum bir bosqichiga olib keladigan maxsus faoliyat bilan to'ldiriladi.

O'zbekistonda yaqin yillarda bir nechta nashriyotlar tomonidan aynan rasmi bolalar kitoblari nashr etildi. Tadqiqotimiz doirasida aynan O'zbekistonda nashr etilgan bolalar kitoblaridan foydalanamiz. Bugungi kun ta'limi pedagoglarda nazariy bilimlarni amalda qo'llash yo'llarini izlashni talab etmoqda. Bugun pedagogik jarayon bolalarni jarayonda mutloq ishtiroki bilan kechishi darkorligini bilamiz. Bolaning STEM ta'limiga oid bilimlarni o'zlashtirishi, uning aniq va tabiiy fanlarga qiziqishini orttirish uchun pedagog munosib kitob tanlab, kitob matni va illustratsiyalarining uyg'unlashuvini muhokama qilib, bolada tafakkurni qo'zg'atishi kerak. STEM ta'limi-botanika sohasi. Rasmi kitob yordamida bolalarni kaktuslar olami bilan tanishtiramiz. «Akademnashr» nashriyotida chiqqan «Ajoyib kaktus» kitobi orqali bolalarni botanika sohasiga, hususan, kaktuslar olami bilan tanishtirish va unga qiziqishiga jalb qilish yo'lini taqdim etamiz: Bolani e'tiborini jalb qilish. «Ajoyib kaktus» kitobi bolani qiziqtiradigan maishiy bir muammo haqida. Bu muammoni bola o'z hayotida MTM yoki maktabda uchragani uchun kitob uni e'tiborini qozg'aydi. STEM bilimlarini tabiiy ravishda keltirib o'tish. Kitob matnini o'qish jarayonida bola kaktus va o'simliklar nomlari bilan tabiiy ravishda tanisha oladi. Shu yerda pedagog bola bilan kitobdagi vaziyatni muxokama qilishi maqsadga muvofiq bo'ladi. Bola qahramon muammosini muxokama qilishi davomida kaktus va o'simliklar nomini o'zi sezmaganda yanada chuqurroq o'zlashtirib oladi va mavzuga oid ko'proq bilimlarga ega bo'ladi. Aniq va tabiiy fan bilimlari haqidagi tasavvumi kengaytirish. Tasavvumi rivojlantirish bolalikdagi eng muhim qobiliyatlardan

biri hisoblanadi. Bolada kitob mutolaasi yordamida kaktuslar haqida, ularning ko'rinishi, rangi, ba'zi xususiyatlari haqida ilk tasavvurlari shakllanadi. Keyinchalik katta bo'lganida bola o'rgangan kaktuslarga duch kelganida uning ichki xotirasida aynan shu kitobda namoyon bo'lgan kaktuslar gavdalanadi va yangi bilimlarni o'zlashishida yuqori samarani ko'rsatadi. Bolaning ichida savollarni uyg'otish yoki mavzuga qiziqishini yuzaga chiqarish. Pedagog kitobni mutolaa qilish jarayonida, undagi vaziyatni bolalar bilan muhokama qiladi. Kaktuslar haqida boshqa ma'lumotlarni qo'shadi. Ajoyib faktlarni keltiradi. «Nega bu kaktus bunday o'sadi?», «Kaktuslarni qay biri senga yodi, nega?», «Sen qanday kaktus o'stirgan bo'lar eding?» kabi savollarga bolani javob topishga undaydi. Shuningdek, bolada kaktuslarga oid va kitobdagi kaktuslarning ko'rinishiga oid savollarni yuzaga chiqarisha undaydi. Bilim odam ichida yuzaga chiqqan savollarga javob izlangandagina o'zlashtiriladi. Qiziqarli kitob bolada savollarni uyg'ota olsa, unda tabiiy ravishda kitob orqali berilgan STEM mavzusiga qiziqish uyg'onadi. Natijada, STEM sohasining bir jabhasiga bolaning e'tibori jalb qilinadi.

Huddi shu jarayonni boshqa kitoblar misolida ham ko'rib chiqish mumkin: STEM ta'limi – fizika sohasi. Rasmiy kitob yordamida bolani akssado fenomenini bilan tanishtiramiz. «Akademnashr» nashriyotida chiqqan «Tomchi qayerga ketdi?» kitobi orqali bolalarni fizikaviy hodisalarga, hususan, akssado fenomeniga e'tiborini qaratishga va qiziqishini oshirish imkoni mavjud. «Tomchi qayerga ketdi?» rasmiy kitobida ikki do'stning munosabatlari orqali bolani e'tiborini akssado fenomeniga qaratishimiz mumkin. Akssadoning yuzaga chiqishi, uning foydasi va fizik xususiyatlari haqida bola bilan kitobdagi qahramonlar faoliyatini muxokama qilish orqali suhbat qilish imkoni bo'ladi. Kitobda akssado ham qahramondir. STEM ta'limi – fizika va matematika sohasi. Rasmiy kitob yordamida bolani fasllar o'zgarishi, quyoshning botishi haqida qiziqarli hikoya asosida tanishtiramiz. Akademnashr nashriyotida chiqqan «Quyoshning siri botishi» kitobi orqali bolalarni fizika va matematika sohasiga, hususan, quyosh botishi, vaqt, fasllar o'zgarishi mavzulariga o'ziga o'xshash qahramon kechinmalari orqali tanishishimiz mumkin bo'ladi. Bu yerda bosh qahramon Bahromjonning quyosh bilan munosabatini kuzatish orqali bolalar bilan «Nega quyosh erta ketadi?», «Kuz qish va yoz fasllarida qorong'ulik har xil vaqtda bo'lishi», «Quyosh ketish vaqtini o'zgartirish mumkinmasligi», «Tabiatning yil mobaynida o'zgarishi», «Vaqt» kabi mavzularga bolani e'tiborini qaratishimiz va bolani shu mavzularga qiziqishini orttirishimiz mumkin bo'ladi. STEM ta'limi – muxandislik. Rasmiy kitob yordamida bolani ixtirochilar bilan tanishtiramiz. «Akademnashr» nashriyotida chiqqan «Tug'ilgan kunimga sovg'a» kitobi orqali bolalarni ixtirochilikka, ixtiro qilish yo'llariga qiziqiramiz. Ixtirochilik uchun muhim bo'lgan tasavvumi kengaytirish qobiliyatini rivojlantiramiz. Ushbu bolalar uchun yaratilgan rasmiy kitobda qahramonning bir muammosini hal qilish yo'lini bolalar bilan birgalikda topishimiz mumkin bo'ladi. Qahramon bolalar yoshida bo'lganligi va huddi bolalar singari fikr yuritishi bolalarda unga tavsiyalar berishga ehtiyoj uyg'otadi. Pedagog kitob illustrasiyalarini muhokama qilgan holda muzqaymoq fabrikasi, avtomobil, uchar shar, uchar qanotlar haqida qiziqarli suhbatlarni amalga oshirish mumkin. Jarayonda bolalarning ishtiroki va turli xil fikr-mulohazalarini eshitish va to'g'irlamaslik talab etiladi. Bolaning tasavvuri kattalamikidan ko'ra kengroq bo'ladi. Uni qiziqishi va hayolini noto'g'ri deya o'zgartirish mumkin emas.

Xulosa. Boshlang'ich maktab yoshining boshlanishi bolaning maktabga kirgan payti bilan belgilanadi. Maktab hayotining boshlang'ich davri o'rtacha 6-7 yoshdan 10-11 yoshgacha (1-4-sinflar) yosh oralig'ini egallaydi. Bu davr jismoniy va ruhiy stressning kuchayishi, bolaning ijtimoiy chegaralarini kengaytirish va jamiyatda moslashish bilan bog'liq. Bola o'zini va qobiliyatini boshqacha baholaydi, yana bir inqirozni boshdan kechiradi va mustaqil va mas'uliyatli shaxs bo'lishni o'rganadi. Boshlang'ich maktab yoshida bolalar rivojlanishning sezilarli zaxiralari

ega. Aniq va tabiiy fanlarni o'qitish kuchli pedagogik mahorat va zamonaviy yondashuvni talab qiladi. Ilm-fanga qiziqish qancha erta yuzaga chiqsa, shunchalik uning natijasi yuqori bo'ladi. Aynan maktabgacha va boshlang'ich sinf davri bolalarni STEM olamiga olib kirishda muhim hisoblanadi. Bolalar kitobi esa, bu maqsadga erishish uchun kuchli va yuqori samaraga ega instrumentdir. Boshlang'ich maktab yoshidagi xotiraning yosh xususiyatlari o'rganish ta'sirida rivojlanadi. Og'zaki-mantiqiy, semantik yodlashning roli va o'ziga xos og'irligi ortib boradi, xotirani ongli ravishda boshqarish va uning namoyon bo'lishini tartibga solish qobiliyati rivojlanadi. Boshlang'ich maktab yoshida tasavvurni rivojlantirishning asosiy tendensiyasi rekreativ tasavvurni takomillashtirishdir. Bu ilgari idrok etilganlarni tasvirlash yoki berilgan tavsif, diagramma, chizma va boshqalarga muvofiq tasvirlarni yaratish bilan bog'liq. Qayta yaratuvchi tasavvur haqiqatning tobora to'g'ri va to'liq aks etishi tufayli yaxshilanadi. O'rganish ta'sirida hodisalarning tashqi tomonini bilishdan ularning mohiyatini bilishga bosqichma-bosqich o'tish sodir bo'ladi. Tafakkur narsa va hodisalarning muhim xossalari va xususiyatlarini aks ettira boshlaydi, bu esa, birinchi umumlashtirish, birinchi xulosalar chiqarish, birinchi o'xshashliklarni tuzish va elementar xulosalar tuzish imkonini beradi. Shu asosda bolada asta-sekin elementar ilmiy tushunchalar shakllana boshlaydi. Boshlang'ich maktab yoshi – bu shaxsning sezilarli darajada shakllanish yoshi. U kattalar va tengdoshlar bilan yangi munosabatlar, jamoalarning butun tizimiga qo'shilish, faoliyatning yangi turiga – o'quvchiga bir qator jiddiy talablarni qo'yadigan o'qitish bilan tavsiflanadi. Bugungi pedagog uchun kitob badiiy asar bo'lib qolmay, balki bolalar bilan turli mavzularda suhbat qilish uchun kuchli bir manbaga aylanishi kerak. Aniq va tabiiy fanlarni kichik yoshdagi bolalarga o'rgatar ekanmiz, aniq va tabiiy fanlar ma'lumotlariga ularning e'tiborini qaratib, qiziqishlarini uyg'otishni istar ekanmiz, jahon tajribasidan foydalangan holda bolalar rasmiy kitoblariga murojaat qilishimiz lozim. Ta'lim sohasini islohot qilar ekanmiz, pedagoglarni dars jarayonlarida rasmiy kitoblardan foydalanishga o'rgatishimiz lozim. STEM ta'limiga oid bolalar kitoblarini nashr etilishiga alohida ahamiyat qaratmoq lozim. Har qanday pedagogik jarayonda kitobni instrument sifatida qo'llash maqsadga muvofiq va samarali ekanligini unutmashimiz lozim.

Adabiyotlar:

1. <https://www.president.uz/oz/lists/view/5109>.
2. <https://lex.uz/uz/docs/-6008663>.
3. <https://doi.org/10.1007/s10956-005-7198-9>.
4. 10.1080/1350293X.2021.1913204.
5. JPI, Vol. 10 No. 2, June 2021 p-ISSN: 2303-288X, e-ISSN: 2541-7207 DOI: 10.23887/jpi-undiksha.v10i2.31400 *Corresponding author. Received January 23, 2021; Accepted May 15, 2021; Available online June 25, 2020 © 2020 JPI. All Rights Reserved Jurnal Pendidikan Indonesia (JPI) | 244 4C-Based Learning Model: What, Why, How' Ni Made Ratminingsih1 *, I Gede Budasi 2, Kadek Sonia Piscayanti 3,6.
6. Strouse Gabrielle A., Nyhout Angela, Ganea Patricia A. The Role of Book Features in Young Children's Transfer of Information from Picture Books to Real-World Contexts. *Frontiers in Psychology*. Vol. 9. 2018.
7. Zheng Y., Li D., Chen Z., Liu G. Picture book reading on the development of preschoolers in rural areas of China: Effects on language, inhibition, and theory of mind. *Front Psychol*. 2022 Nov 24;13:1030520. DOI: 10.3389/fpsyg.2022.1030520. PMID: 36506994; PMCID: PMC9731333.

shakllantirish.....	156	Тилавова С.Б.	Повышение экологической компетентности учителей начального образования на основе Steam образования.....	243
Кучкарова Н.Ш.		Сабириев Г.Г.	Взаимосвязь стилей руководства и доверия в организации.....	246
Педагогические основы развития учебной мотивации у будущих учителей иностранного языка.....	162	Рустамова Т.О.	Категория вежливости в аспекте межкультурной коммуникации.....	250
Жайнаров О.С.		GUMANITAR VA IJTIMOYIY FANLAR TA'LIMI		
Musey pedagogikasi vositasida tinglovchilarning tayanch ma'naviy-axloqiy fazilatlarini rivojlantirish.....	166	Туленова К.Ж.	О типологии научных школ.....	254
Товбоев З.		Туленова Г.	Yangi O'zbekistonda ta'lim sohasini yanada rivojlantirish istiqbollari.....	258
Maktab sayyohlik va o'lkanshunoslik faoliyatiga doir ayrim yondashuvlar.....	169	Муминов К.Т.	Основы внеаудиторной самостоятельной работы студентов при изучении английского языка.....	264
Каримов Н.		Хикматова Д.Ф.	Трудности изучения драмы в школьном курсе литературы.....	267
PICA 2022 tadqiqotida mamlakatlar va iqtisodiyotlar o'quvchilarining fanlar bo'yicha ko'rsatkichlar.....	173	Ишмуратов С.Х.	Роль и значение организации договора о коллективной безопасности: развитие и анализ экспертных мнений о деятельности ОДКБ.....	270
Қо'чқаров Д.У.		TABIYIY FANLAR TA'LIMI		
Dual ta'lim shaklida tashkilotlardan birkirilgan ustozlarning pedagogik mahoratini shakllantirish.....	177	Каримов Қ.М.	О'quvchilarga digrammalar bilan ishlashni o'rgatishda zinama-zina metodidan foydalsnidh.....	276
Ro'ziyev F.R.		Barotov M.U.	Fizika darslarida interaktiv dasturlardan foydalanish.....	279
Ixtisoslik fanlaridan o'zlashtirish natijalarini baholashda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining o'rni.....	181	Xolmurodova O.S.	Biologik ta'lim sifati va samaradorligini oshirish yo'llari.....	283
Shamalikova D.Sh		Xushvaqto'v O'.N.	Umumiy o'rta ta'lim maktablarida didaktik tamoyillar orqali qattiq jismlar fizikasiga oid mavzularni o'qitishning takomillashtirish modeli.....	287
Didaktik asosida boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida odob-oxloq ko'nikmalarini rivojlantirish.....	185	Sharipova N.Q.	Biologiya fanida evristik ta'limning o'rni.....	292
Abdulxayeva M.B.		SAN'AT VA JISMONIY MADANIYAT FANLAR TA'LIMI		
Boshqaruv masalalari sharq mutafakkirlari takqinida.....	189	Djalilov E.K.	Musiqqa ta'limi samaradorligini oshirishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish.....	296
Sanoev G'.A.		Мирзахалилов А.Х.	Развитие компетентности курсантов военизированного учебного заведения в боевой подготовке через физкультурно-оздоровительную подготовку как педагогическая проблема.....	299
Ajdodlarimiz merosini o'rganish jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining savodxonlik ko'nikmalarining rivojlantirishning pedagogik ahamiyati.....	193	Алимова Н.С.	Development of interest in physical education in 6-7 grade students is the key to a healthy lifestyle.....	304
Норбугаева Д.А.		Urazov S.S.	Harbiy ta'lim muassasida yengil atletika mashg'ulotlarini rivojlantirishning o'ziga xosligi.....	307
Педагогические особенности формирования дизайнерских компетенций у будущих учителей технологии.....	196	Бердиев Б.Ч.	Педагогическая проблема формирования культуры здоровой жизни у будущих учителей физического воспитания через национальную борьбу.....	310
Nasriddinova N.A.				
Umumiy o'rta ta'lim maktablarining boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish savodxonligi darslaridan foydalangan holda shakllantirish metosikasi.....	201			
Hamrayeva O.F.				
Talabalarda irodaviy sifatlar shakllanishining psixologik adabiyotlarda yoritilishi.....	205			
Mirsidikova A.M.				
Zo'rvonlik va oilada zo'rvonlikka uchragan ayollarda ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	210			
Matyakubova Sh.O.				
O'smirlar shaxsining rivojlanishda ommaviy axborot vositalarining ta'siri.....	214			
Tulyaganova D.R.				
Bolalarda qo'rqov holatining ijtimoiy moshlashuv jarayoniga ta'sirini amaliy o'rganish.....	218			
Iskanderova S.A., Muminova D.R.				
Kichik maktab yoshdagi bolalarga STEM ta'lim jarayonida rasmiy kitoblardan foydalanishning pedagogik-psixologik aspektlari.....	222			
Ahrorova V.S.				
Maktab o'quvchilari o'rtasida kiberbulling ommalashuvining psixologik omillari.....	226			
Beknazarova N.Z.				
Ijtimoiy xatar guruhiga kiruvchi yoshlarda emotsional intellektning rivojlanish xususiyatlari.....	233			
Atabayev N.I.				
Yuqori sinf o'quvchilarida shaxslararo munosabatlar o'rnatishdagi psixologik to'siqlar va ularning oldini olish.....	236			
Мустарова Д.Э.				
Повышение экологической компетентности учителей начального образования на основе Steam образования.....	240			

MINISTRY OF PRESCHOOL AND SCHOOL EDUCATION
OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN

TASHKENT STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER NIZAMI

PEDAGOGICA

(scientific-theoretical and methodical journal)

№ 4

МИНИСТЕРСТВО ДОШКОЛЬНОГО И ШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ
УНИВЕРСИТЕТ им. НИЗАМИ
ПЕДАГОГИКА

(научно-теоретический и методический журнал)

№ 4

“Pedagogika” jurnali “Pedagogik ta’lim” jurnalining vorisidir.

Mas’ul kotib – R.M.Medetova

Muharrirlar – M.X.Azizova, X.M.Tojiboyeva

Sahifalovchi – S.Pirmatov

Nashr ko’rsatkichlari:

Yakka obunachilar uchun – 1076, Tashkilotlar uchun – 1077
Jurnal 2000-yildan chiqa boshlagan. Ikki oyda bir marotaba chop etiladi.

2024-yil 6-iyul bosishga ruxsat etildi. 10-buyurtma.

Adadi – 80 nusxa. 19,7 bosma taboq. Ofset usulida bosildi.

Bichimi 70x100^{1/16}, “Arial CYR” garniturası.

Nizomiy nomidagi TDPU “Tahrir va nash” bo’limida bosildi.

100185, Toshkent shahri, Chilonzor tumani,
Bunyodkor ko’chasi, 27-uy.